

Arvamus 1/09

ELTL artikli 218 lõike 11 alusel antud arvamus

ELTL artikli 218 lõike 11 alusel antud arvamus – Kokkuleppe eelnõu – Ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi loomine – Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus – Nimetatud eelnõu kooskõla aluslepingutega

Euroopa Kohtu (täiskogu) arvamus, esitatud 8. märtsil 2011 I - 1142

Arvamuse kokkuvõte

1. *Rahvusvahelised lepingud – Kokkulepe, mis loob ühtse süsteemi patendivaidluste lahendamiseks – Kohtu eelnev arvamus – Läbirääkimiste algetapis või enne nende alustamist esitatud arvamused – Arvamused, mille nõukogu esitas enne parlamendiga konsulteerimist – Vastuvõetavus – Tingimused*
(ELTL artikli 218 lõige 11)
2. *Rahvusvahelised lepingud – Kokkulepe, mis loob ühtse süsteemi patendivaidluste lahendamiseks – Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomine – Kooskõla aluslepingu sätetega*
(ELTL artiklid 262 ja 344)

3. *Rahvusvahelised lepingud – Kokkulepe, mis loob ühtse süsteemi patendivaidluste lahendamiseks – Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomine – Selle kohtu ainupädevus lahendada üksikisikute esitatud hagiid ning tõlgendada ja kohaldada liidu õigust ühenduse patendi valdkonnas – Vastuolu liidu institutsioonilise ja kohtuliku raamistikuga (ELL artikli 4 lõige 3 ja artikli 19 lõige 1; ETL artiklid 258–260 ja 267)*

1. ETL artikli 218 lõike 11 kohaselt võib parlament, nõukogu, komisjon või liikmesriik taotleda Euroopa Kohtult arvamust selle kohta, kas kavandatud leping on aluslepingutega kooskõlas. Selle sätte eesmärk on hoida ära komplikatsioonid, mis tekiksid liidule kohustusi panevate rahvusvaheliste lepingute aluslepingutele vastavuse vaidlustamisest kohtus. Kohtuotsus, mis tuvastab pärast seda, kui liit on sõlminud rahvusvahelise lepingu, et niisuguse lepingu sisu või selle sõlmimise menetlus on vastuolus aluslepingute sätetega, tekitaks mitte üksnes liidusisesel tasandil, vaid ka rahvusvaheliste suhete tasandil tõsiseid raskusi ning võiks kahjustada kõiki osapooli, sealhulgas kolmandaid riike.

Nõukogule antud võimalust küsida ETL artikli 218 lõike 11 alusel Euroopa

Kohtult arvamust ei mõjuta asjaolu, et rahvusvahelise kokkuleppe vastuvõtmine saab toimuda alles pärast parlamendiga konsulteerimist või pärast viimase heakskiitu, ega ka asjaolu, et võimalike kaasnevate seadusandlike meetmete vastuvõtmine liidus peab toimuma selle institutsiooni osalusel toimuvast seadusandlikus menetluses.

Lisaks ei ole võimaluse, mille kohaselt saab esitada viidatud artikli alusel arvamusetootluse, eeltingimus lõpliku kokkuleppe saavutamise asjaomaste institutsioonide vahel. Nõukogule, parlamendile, komisjonile ja liikmesriikidele antud õigust taotleda Euroopa Kohtult arvamust võib kasutada individuaalselt, ilma mingi kooskõlastuseta ning ootamata ära asjaomase seadusandliku

menetluse lõpptulemust. Igal juhul säilitab parlament õiguse esitada ise arvamusedaotlus.

Euroopa Kohtusse võib arvamusedaotlusega pöörduda enne rahvusvahelise tasandi läbirääkimiste algust, kui kavandatava kokkuleppe eesmärk on teada, isegi kui endiselt on olemas teisi lahtisi võimalusi ja esineb lahknevusi kõnealuse teksti erinevate redaktsioonide vahel, kui Euroopa Kohtule esitatud dokumendid võimaldavad kujundada nõukogu esitatud küsimuse teemal piisavalt kindla arvamuse. Arvamusedaotluse vastuvõetavusele ei saa vastu vaielda põhjusel, et nõukogu ei ole veel võtnud vastu otsust avada läbirääkimised rahvusvahelisel tasandil.

(vt punktid 47, 48, 53, 55 ja 56)

2. Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomine ei ole ELTL artikliga 262 vastuolus. Kuigi on tõsi, et see artikkel võimaldab anda Euroopa Kohtule osa pädevusest, mis on kavandatud anda nimetatud kohtule, ei tule viidatud artiklis kirjeldatud toimimismoodust pidada ainsaks patendivaldkonna ühtse kohtu loomise viisiks. Õigupoolest näeb ELTL artikkel 262 ette võimaluse laiendada liidu kohtute pädevust vaidlustele niisuguste õigusaktide kohaldamise üle, mis loovad Euroopa intellektuaalomandiõigusi.

Niisiis ei kehtesta see artikkel käsitletavat valdkonnas Euroopa Kohtu monopolit ega otsusta ette ära kohturaamistikkude, mis võidakse sisse seada intellektuaalse omandi õiguste üle üksikisikute vahel tekkida võivate vaidluste lahendamiseks.

Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtu loomine ei põrka ka vastu ELTL artiklit 344, kuna nimetatud artikkel piirdub sellega, et keelab liikmesriikidel kasutada aluslepingute tõlgendamist või kohaldamist käsitlevate vaidluste lahendamisel muid kui aluslepingutes ette nähtud meetodeid. Samas puudutab pädevus, mille ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi loomise kokkuleppe eelnõu näeb ette Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtule anda, ainult üksikisikutevahelisi vaidlusi patentide valdkonnas.

(vt punktid 61–63)

3. Ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi loomise kokkuleppe eelnõus kavandatava rahvusvahelise kohtu (praeguse nimega „Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus”) pädevusse ei kuulu mitte ainult nimetatud kokkuleppe sätete tõlgendamine ja kohaldamine, vaid ka

ühenduse tulevase patendimääruse ning muude liidu õiguse sätete – eelkõige niisuguste määruste ja direktiivide, millega patendimäärust tuleb koos tõlgendada, nimelt teiste intellektuaalse omandi liikide sätete ja EL toimimise lepingu normide siseturu ja konkurentsioiguse kohta – tõlgendamine ja kohaldamine. Samuti võidakse sellel kohtul paluda lahendada tema menetluses olev vaidlus, mis puudutab põhiõigusi ja liidu õiguse üldpõhimõtteid, või kontrollida liidu õigusakti kehtivust.

Kuigi on tõsi, et Euroopa Kohus ei ole pädev lahendama üksikisikutevahelistes patendivaidlustes otse talle esitatud hagi-
sid, vaid niisuguste hagide läbivaatamiseks on pädevad liikmesriikide kohtud, ei tohiks viimati nimetatud kohtud siiski anda niisuguste vaidluste lahendamist kohtule, mis on loodud rahvusvahelise kokkuleppega ning mis võtab nimetatud kohtutelt ülesande rakendada kõnealuses valdkonnas liidu õigust liidu õiguskorra „üldkohtuna”, ning seeläbi ka ELTL artiklis 267 ette nähtud võimaluse või teatud juhtudel ka kohustuse eelotsusetaotluse esitamiseks kõnealuses valdkonnas. Selle artikliga kehtestatud süsteemi – mis on esmavajalik aluslepingutega kehtestatud õigusele omase olemuse säilitamiseks – ülesanne on tagada, et sel õigusel oleks kõigis olukordades sama toime kõigis liikmesriikides ning niisiis paneb see aluse vahetule koostööle Euroopa Kohtu ja

siseriiklike kohtute vahel, mille käigus viimased osalevad otseselt liidu õiguse nõuetekohases kohaldamises ja ühetasolises tõlgendamises ning samuti selle õiguskorraga üksikisikutele antud õiguste kaitsmises.

Kokkuleppe eelnõu näeb seevastu ette eelotsuse mehhanismi, mis annab ainult Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohtule võimaluse esitada kõnealuse kokkuleppe kohaldamise valdkonnas eelotsusetaotlus, jättes ühtlasi siseriiklikud kohtud sellest võimalusest ilma. Kui Euroopa patendi ja ühenduse patendi kohus teeks liidu õigust rikkuva otsuse, siis ei saaks selle otsuse suhtes algatada kohustuste rikkumise menetlust ning see ei tooks ühele või paljudele liikmesriikidele kaasa mitte mingit varalist vastutust liidu õiguse rikkumise eest, mille nad on toime pannud.

Sellest järeldub, et kuna kavandatav kokkuleppe näeb ette üksikisikute poolt ühenduse patendi valdkonnas esitatud suure hulga hagide ning samuti seda valdkonda puudutava liidu õiguse tõlgendamise ainupädevuse andmise liidu institutsioonilisest ja kohtulikust raamistikust väljaspool asuval rahvusvahelisele kohtule,

siis võtaks see kokkulepe liikmesriikide kohtutelt pädevuse, mis neil on liidu õiguse tõlgendamisel ja kohaldamisel, ja Euroopa Kohtult pädevuse vastata eelotsusemenetluses nimetatud kohtute esitatud küsimustele, ning seeläbi moonutaks see kokkulepe liidu institutsioonidele ja liikmesriikidele antud esmavajalikku

pädevust liidu õigusele omase olemuse säilitamisel.

(vt punktid 71, 78, 80, 81, 83, 84, 86, 88 ja 89)